

SONDAJUL DE LA SMÎRDANU

DE

MARIA COMȘA

Pe malul de nord-vest al bălții Gălățuii, pe teritoriul satului Smîrdanu (r. Călărași, reg. București) pe un promontoriu, ce coboară în pantă lină către malul bălții, cu ocazia unor cercetări de suprafață în anul 1956, Eugen Comșa a descoperit resturile unei așezări cu materiale aparținând culturii Sintana-Cerneahov¹. În asociere cu aceste materiale au fost găsite și câteva fragmente de vase romane databile în secolul al IV-lea e. n.

Pentru cunoașterea caracteristicilor complexului amintit și mai ales pentru stabilirea raporturilor dintre ceramica de tip Sintana-Cerneahov și cea romană s-a executat un sondaj în același an.

Pentru alegerea locului săpăturii s-a efectuat o a doua cercetare de suprafață când s-a putut observa că din loc în loc, pe suprafețe relativ restrânse se aflau bucăți de lipitură arsă, numeroase cioburi și în unele cazuri greutăți (întregi sau fragmentare) pentru războiul de țesut. Bucățile de lipitură arsă reprezintă resturile unor construcții de suprafață, care probabil au avut forma rectangulară, dar din cauza muncilor agricole aceste bucăți au fost răscolite și deplasate de pe locul lor, fiind răspândite acum pe o suprafață de formă ovală de aproximativ 5×4 m. Examinînd cu atenție bucățile de lipitură arsă adunate din trei asemenea suprafețe s-au putut observa pe ele amprente de pari și loasbe, precum și de trestie și papură (fig. 1/4—5). Putem deduce că pereții construcțiilor de suprafață de la Smîrdanu erau făcuți din pari și loasbe de lemn cioplit acoperiți apoi cu lipitură de lut amestecat cu paie, nisip, bucățele de calcar sau cu nisip și puține paie. Trestia putea servi la construcția pereților dar mai ales pentru acoperiș. Judecînd după bucățile de lipitură arsă cu urme de trestie, dacă acestea provin din acoperiș, trebuie să admitem că fusese și el lipit cu lut.

În partea de est a așezării au fost trasate două șanțuri numite provizoriu A și B. În șanțul A (de $6 \times 1,20$ m) au fost cercetate parțial resturile unei construcții de suprafață de formă rectangulară. Pereții construcției se sprijineau la colțuri pe stâlpi. O groapă de stîlp descoperită în șanț, avea diametrul de 0,25 m și adîncimea de 0,30 m de la podea și de 0,60 m față de nivelul actual al solului.

Drept podea avea solul natural netezit și bătătorit. În interiorul construcției nu s-au găsit resturi de vatră. În schimb au fost scoase la iveală

¹ Eugen Comșa, *Cercetări de suprafață în regiunea București. 3. Cercetări între Dorobanțu și Grădiștea, r. Călărași*, punctul 114 (în manuscris).

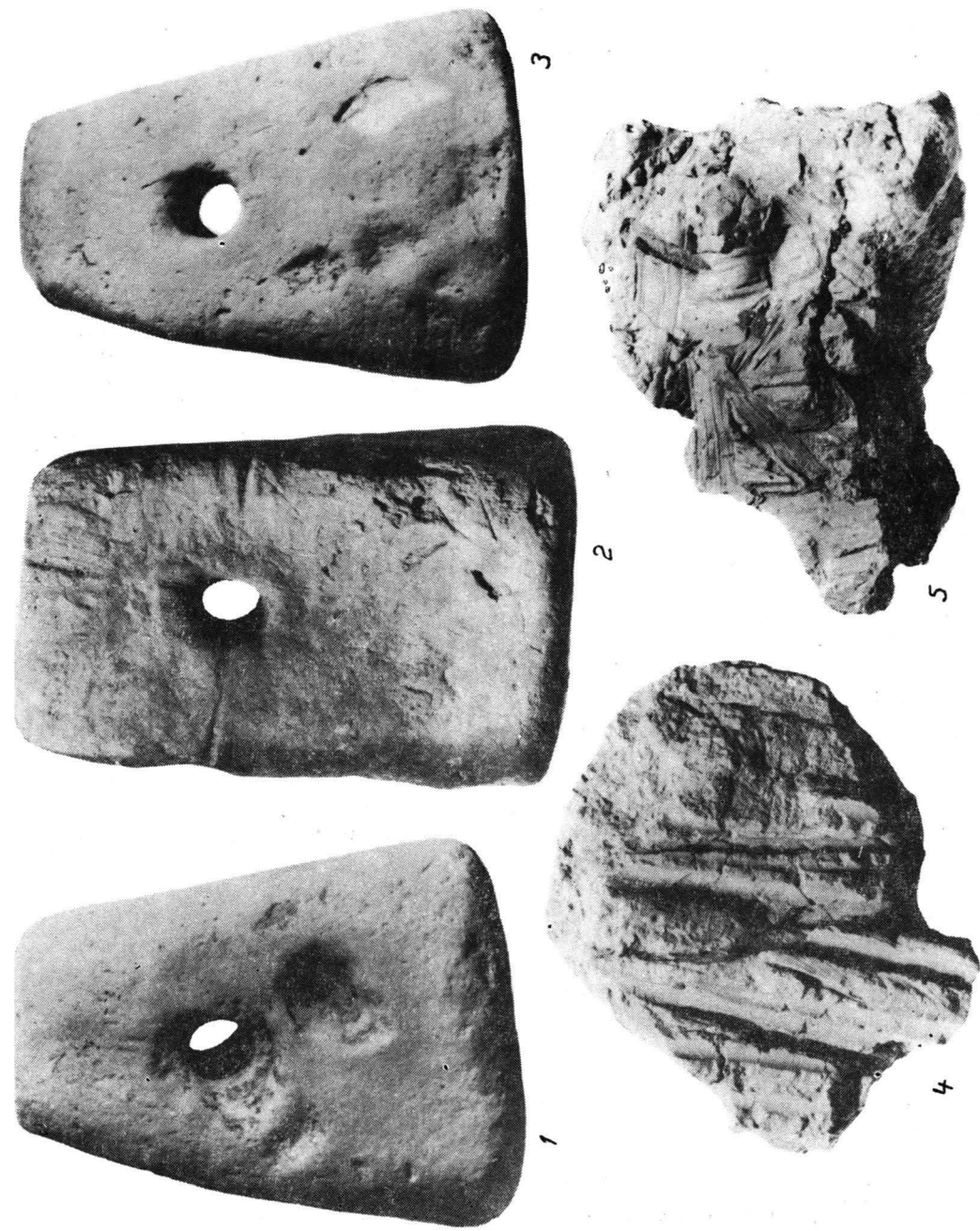

Fig. 1. — Smirdanu-Gălățui. Greduți pentru războiul de țesut și bucăți de lipitură arsă având pe ele amprente de trestie și papură. 1, 2, 4, 5, nivelul inferior. (1) - 3, din nivelul superior.

numeroase fragmente ceramice și mai multe greutateți (într:gi sau fragmentare) pentru războiul de țesut (fig. 1/1, 2).

De asemenea s-a mai putut constata că sub nivelul de călcare vechi, aparținând construcției de suprafață, continuă stratul de cultură aparținând unui al doilea nivel.

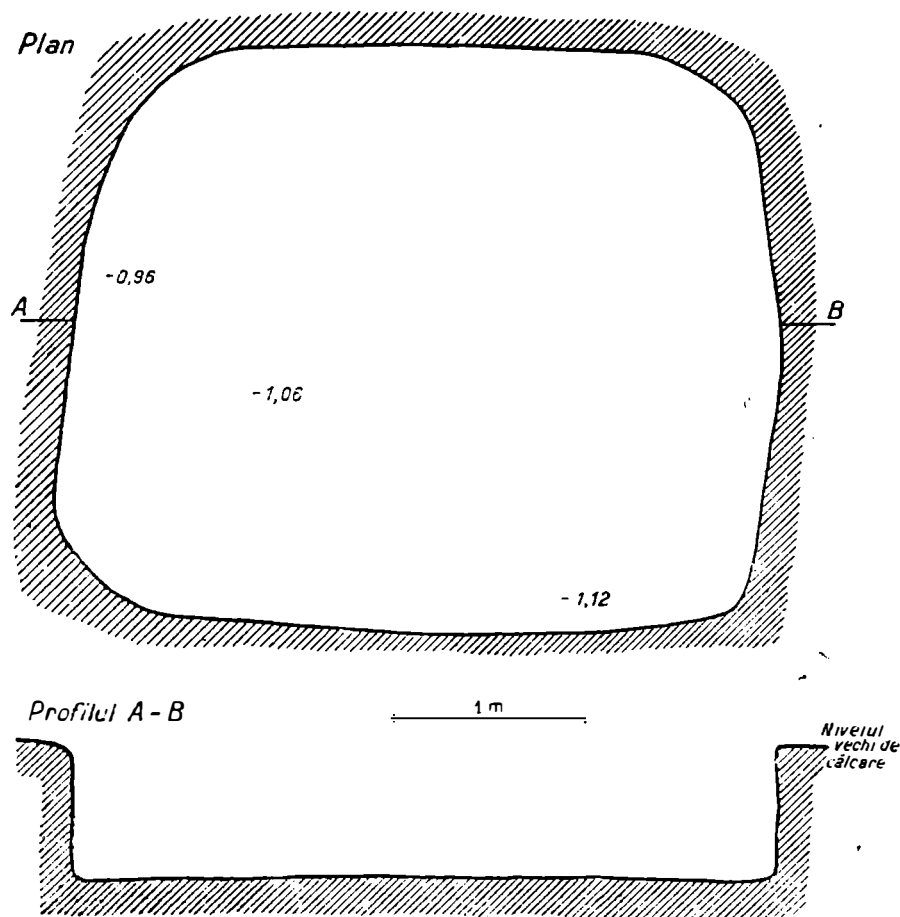

Fig. 2. — Smirdanu-Gătăuți. Planul și profilul bordeiului nr. 1 (nivelul II).

Pentru cunoașterea complexelor care se leagă de acest nivel inferior a fost trasat șanțul B (de $11 \times 1,20$ m), în cuprinsul căruia s-a descoperit groapa unui bordei de formă aproximativ rectangulară, cu colțurile rotunjite (fig. 2). Groapa bordeiului pornește de la baza nivelului inferior, care se află la $-0,50$ m față de nivelul actual și se adâncește în pământul galben cu $0,70$ m. Podeaua bordeiului este formată din lut bătut și se află la adâncimea de $-1,20$ m față de nivelul actual și la $0,70$ m față de nivelul de călcare

vechi. În interiorul bordeiului nu a fost găsită nici vatră și nici cuptor, ceea ce ne face să credem că nu avem de-a face cu o locuință permanentă.

Pământul de umplutură al gropii bordeiului este de culoare negricioasă amestecat cu multă cenușă, scrum (provenite probabil din acoperișul incendiat) și bucăți de lipitură arsă, aceasta din urmă constituind rămășițe din pereții bordeiului care fuseseră ridicați la suprafața solului. Din umplutura bordeiului au mai fost scoase numeroase fragmente ceramice, oase de animale în special cornute mari, un cârlig de fier, o fusaiolă de lut, un instrument de os (fig. 8/1—3) și mai multe greutateți pentru războiul de țesut avînd forma piramidală (fig. 1/3).

Ținînd seama de rezultatele obținute în suprafața cercetată, așezarea de la Smîrdanu are două niveluri de locuire: unul mai vechi caracterizat prin bordeie, avînd nivelul de călcare la $-0,45-0,50$ m și altul mai nou reprezentat prin construcții de suprafață a căror nivel de călcare se află la $0,25-0,30$ m de la suprafața actuală a solului. Desigur că în ceea ce privește tipurile de locuințe documentate în cuprinsul acestei așezări mai sînt necesare încă noi precizări.

Sub stratul de cultură care, după cum am arătat, cu excepția gropilor de bordeie, are o grosime medie de $0,50$ m continuă solul vechi de culoare cafenie, gros de $0,20$ m, sub care se află pământul viu galben.

Între materialele și mai ales între fragmentele ceramice scoase la iveală din diferitele complexe aparținînd celor două niveluri de locuire, deocamdată nu au putut fi observate deosebiri esențiale, aceleași categorii de vase fiind întîlnite atît în nivelul inferior cît și în cel superior.

Fragmentele ceramice descoperite în așezarea de la Smîrdanu pot fi grupate în patru categorii:

În prima categorie includem vasele lucrate la roata cu învîrtire repede, dintr-o pastă fină, săpunoasă la pipăit, de culoare cenușie sau negricioasă. Formele caracteristice sînt diferitele tipuri de ulcioare, străchini, castroane cu trei torți și un fel de borcane bitronconice, cu gura largă, o formă intermediară între castroane și borcanele propriu-zise. Fundul vaselor din această categorie, mai ales la străchini și ulcioare, se termină de obicei într-un picioruș scund în formă de inel, numai în cazuri rare întîlnim funduri de vase îngroșate și evazate sau drepte, la fel ca la borcanele obișnuite (fig. 3 și fig. 4).

Fiecare din tipurile principale descrise mai sus prezintă o serie de variante.

Decorul acestor vase constă din linii lustruite și din dungi în relief, acestea din urmă încadrînd de obicei motivul format din linii lustruite. Uneori decorul acoperă partea superioară sau întreaga suprafață a vasului. În acest din urmă caz lustruirea în afară de rolul decorativ mai are și unul practic, de a micșora porozitatea vasului. Alteori decorul lustruit formează benzi verticale (fig. 4/21, 22), linii în zigzag trasate pe umărul vasului (mai ales la străchini și borcanele scunde cu gura largă) pe o bandă mată mărginită de două dungi în relief, dincolo de care continuă suprafața lustruită (fig. 3/1, 3, 9 și fig. 4/1—2) și altele. Merită a fi amintit în chip deosebit decorul de pe buza țesită orizontal a unui castron cu trei torți — format din porțiuni lustruite în formă de benzi late perpendiculare pe buza vasului

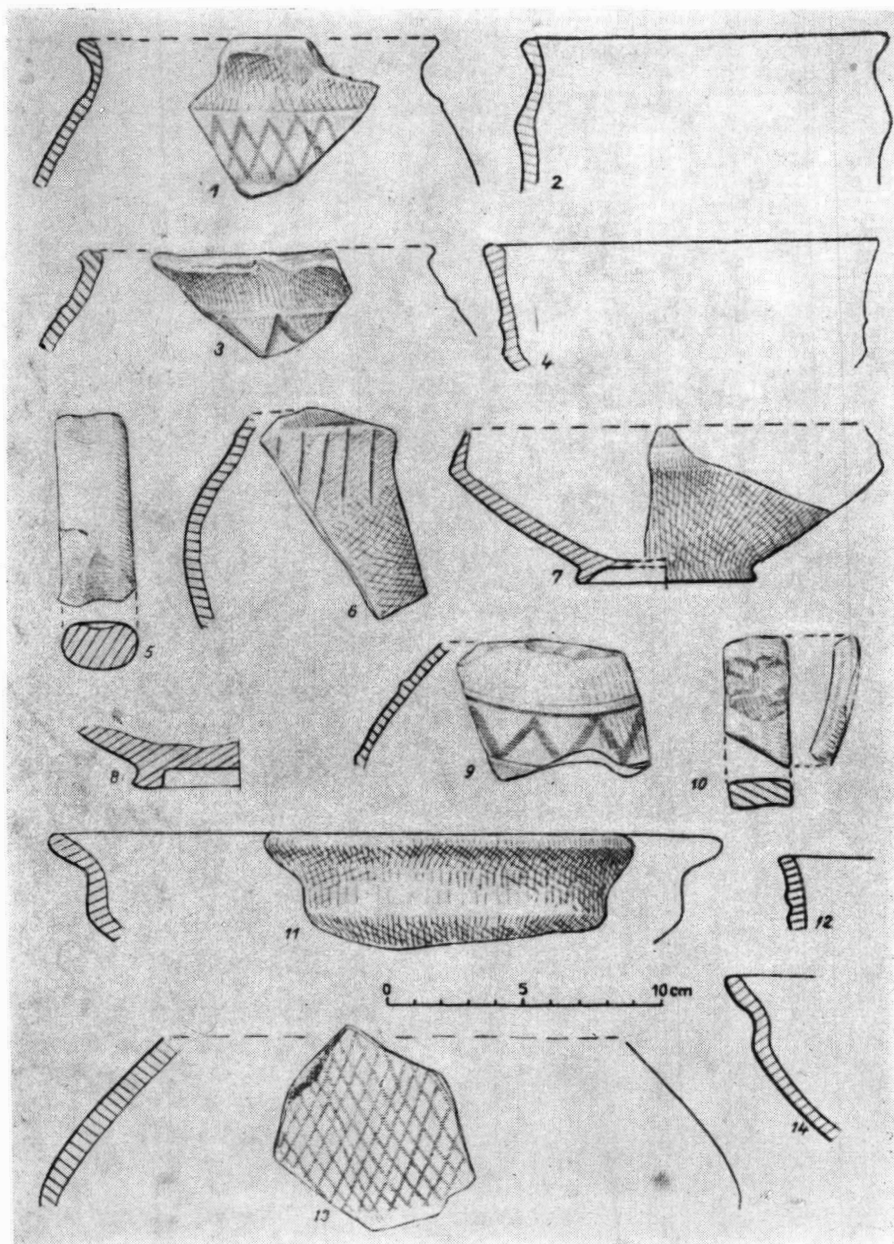

Fig. 3. — Smirleanu-Gălățui. Ceramică lucrată din pastă fină, cenușie, decorată prin lustruire (nivelul I).

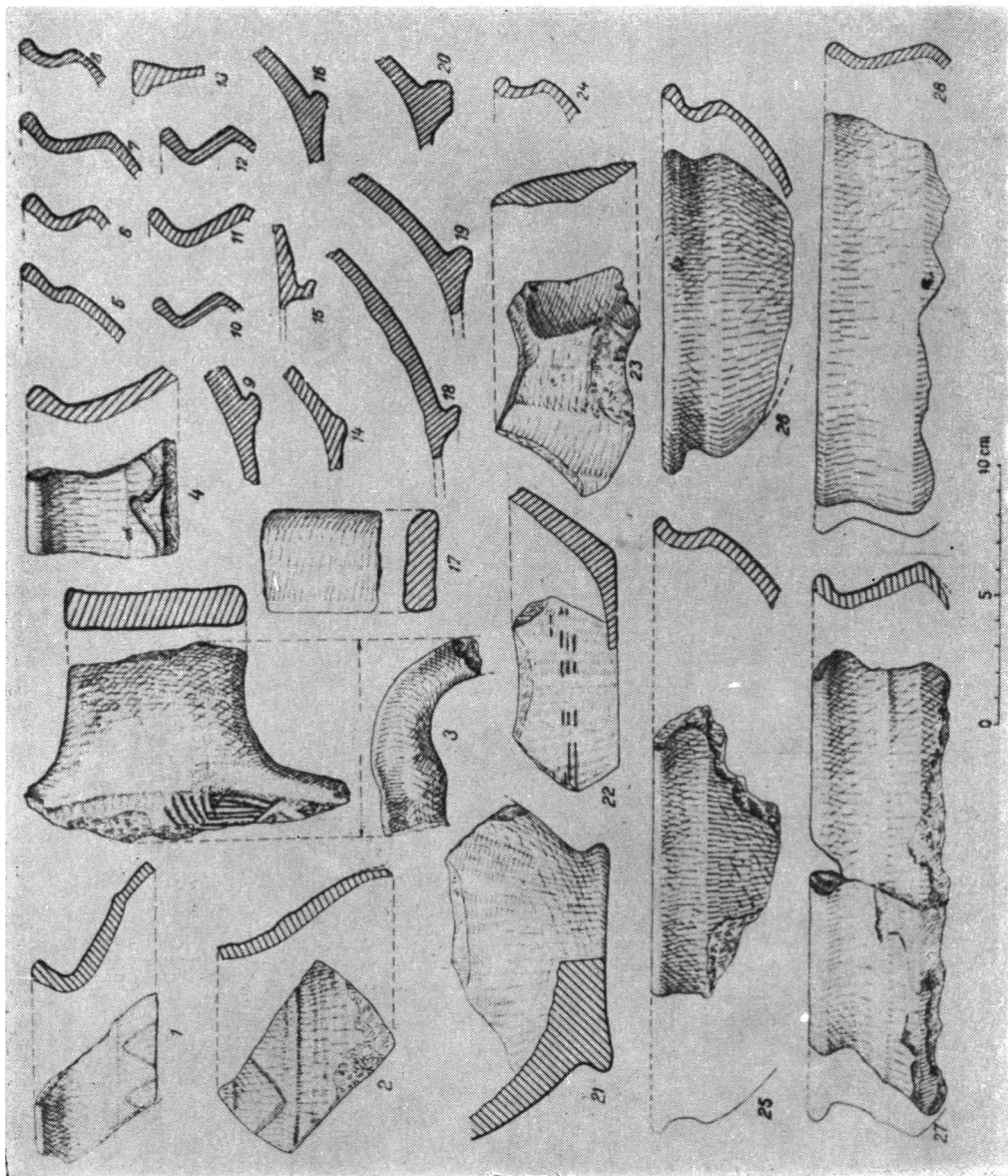

Fig. 4. — Sătrâna-Gălățui. Ceramică lucrată din pastă fină, cenușie, decorată prin lustruire, bordelel nr. 1 (nivelul I).

— alternind cu motivul format din mai multe triunghiuri cu suprafața hașurată de linii lustruite (fig. 4/3). De asemenea, atrage atenția un fragment de ulcior cu corpul bitronconic a cărui parte superioară pină la gît formează fațete decorate prin lustruire (fig. 4/23).

Rar se întilnește, mai ales pe ulcioare sau căni, decorul format din triunghiuri cu suprafețe hașurate de linii lustruite, caracteristic se pare mai mult nivelului superior.

În a doua categorie includem fragmentele ceramice lucrate tot la roata cu învîrtire repede, dar dintr-o pastă amestecată cu nisip, pietricele sau bucățele de calcar ce ies pe suprafața vasului, dîndu-i un aspect zgrunțuros. Ca și vasele din prima categorie datorită arderii înfundate (neoxidate) ele au dobîndit o culoare cenușie de diferite nuanțe începînd de la cenușiu deschis, pină la negricios. Formele caracteristice sînt chiupurile (Krausengefässe), borcanele și mai rar ulcioarele și străchinile de diferite forme.

Chiupurile ating aproximativ înălțimea de 0,50—0,70 m, avînd corpul ovoidal, fundul plat, gîtul scund, buza puternic răsfrîntă în exterior și teșită orizontal (fig. 5/8, 9 și fig. 6/14—16). Aceste chiupuri au adesea pe partea superioară a buzei sau pe umăr decor de linii orizontale și în val (fig. 5/11—12 și fig. 6/19). Alteori decorul se rezumă numai la cîteva linii orizontale distanțate între ele (fig. 6/23). Merită a fi semnalat în chip deosebit un fragment din umărul unui chiup decorat cu un briu în relief imitînd parcă o funie împletită în două (fig. 6/20). Pe un alt fragment există un briu în relief, simplu ca un fel de colac.

Borcanele sînt în general de dimensiuni mijlocii (înălțimea lor medie fiind de aproximativ 0,15—0,22 m), cu corpul ovoidal avînd diametrul maxim de obicei pe mijloc sau în regiunea umerilor, gîtul scund și buza răsfrîntă în exterior. Marginea buzei este de obicei rotunjită, mai rar teșită vertical (fig. 5/2, 4, 6 și fig. 6/1—5). Fundul vaselor este fie drept (fig. 5/10, 13, fig. 6/8, 10—12, 17), fie puțin înălțat și ieșit în afară ca un fel de picioruș (fig. 5/7 și fig. 6/6, 7, 13, 18). Ca o excepție a apărut în această categorie un fund de vas cu picioruș în formă de inel (fig. 6/9). Pe partea exterioară a fundului se văd urmele tăierii cu sfoara, iar pe partea interioară se văd dungi adîncite ce pornesc în spirală de la centru către margini continuîndu-se apoi și pe partea inferioară a pereților. Pentru a înlătura unele neregularități, rămase în urma modelării, la unele vase se poate observa că, în exterior, partea lor inferioară a fost îndreptată cu cuțitul.

Pe umărul borcanelor se află cîteodată o dungă în relief (fig. 6/22) sau eventual două-trei linii orizontale incizate, distanțate între ele. Unele borcane n-au niciun fel de decor.

Străchinile aparținînd acestei grupe ceramice sînt de două tipuri. Primul tip este reprezentat prin cîteva fragmente provenind din străchini avînd forma semisferoidală cu buza dreaptă în sus. Pe partea exterioară, în apropierea gurii, sînt mai multe benzi late puțin adîncite ca un fel de caneluri (fig. 6/25) sau care imită pe cele lucrate din pastă fină (fig. 5/1).

Un alt tip de străchină, reprezentată printr-un singur exemplar, are gura larg deschisă și se apropie ca formă de farfurii (fig. 6/24).

Categoria a treia ceramică o constituie vasele lucrate cu mîna, din pastă amestecată cu nisip și pietricele sau cioburi pisate. Formele cele mai

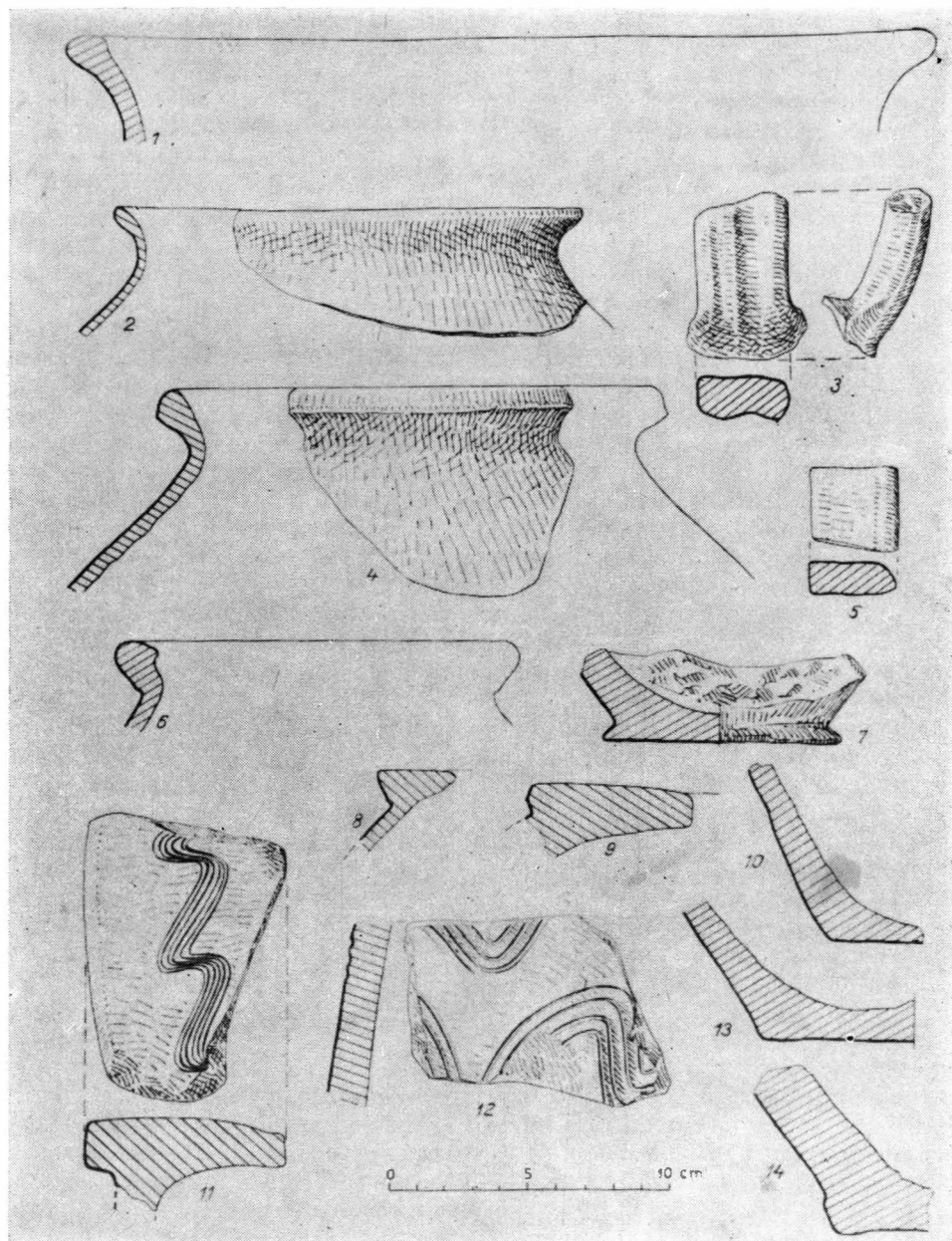

Fig. 5. — Smîrdanu-Gălățui. Ceramică lucrată din pastă amestecată cu nisip și pietricele, cenușie, cu decor incizat (nivelul I).

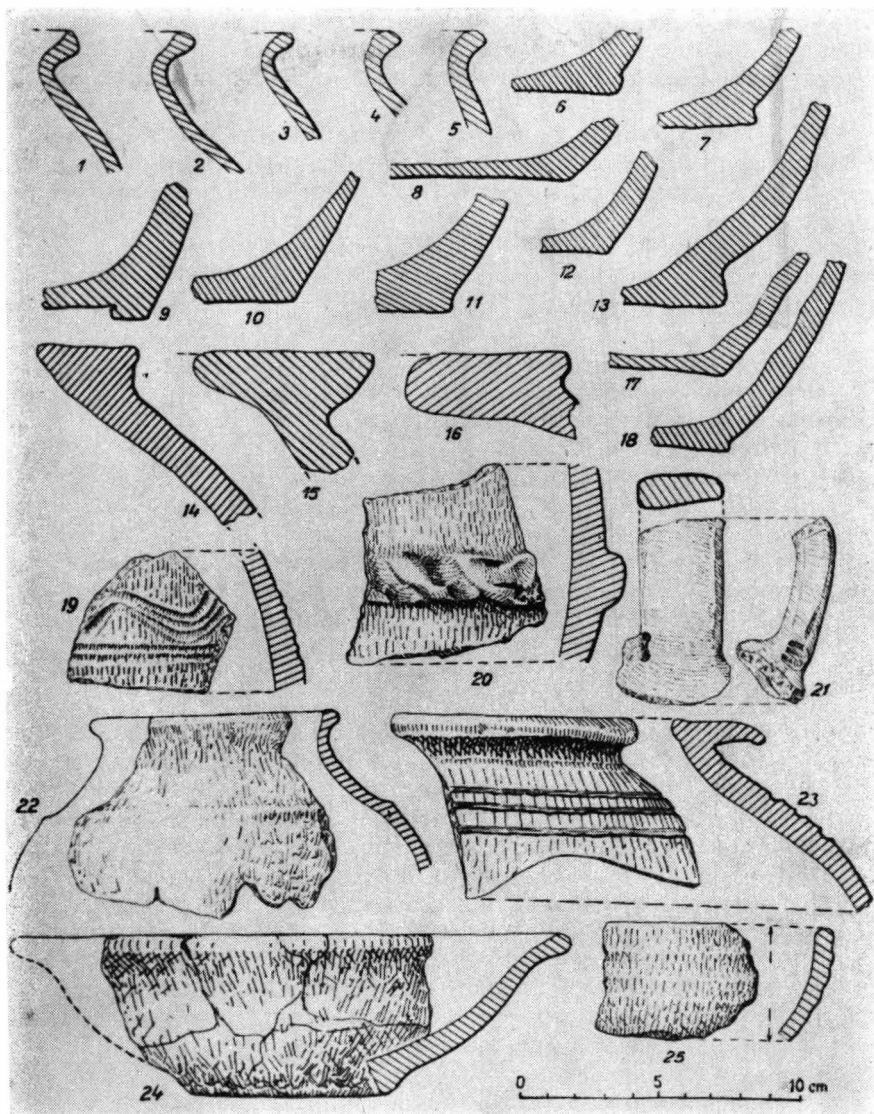

Fig. 6. — Smrtdanu-Gălățui. Ceramică lucrată din pastă amestecată cu nisip și pietricele, cenușie, cu decor incizat din bordeiul nr. 1 (nivelul II).

frecvente sînt borcanele, de obicei destul de zvelte (mai rar bitronconice), cu gîtul uneori înalt și buza puțin răsfrîntă în exterior (fig. 7/1—2; fig. 8/4, 10). De obicei aceste vase nu sînt decorate; totuși rareori există la unele, pe umăr, decor dintr-o linie în val executată stîngaci (fig. 7/4) sau pe marginea buzei, adîncituri făcute din loc în loc, probabil cu un bețișor (fig. 8/6).

O altă formă, întîlnită mai rar, este așa-numita ceașcă-, „afumătoare” dacică, reprezentată prin fragmente lucrate din pastă amestecată cu cioburi pisate, găsite atît în nivelul superior (fig. 7/3) cît și în nivelul inferior în bordeiul nr. 1 (fig. 8/9).

Printre cioburile lucrate cu mîna, din bordeiul nr. 1, se află și un fragment dintr-o toartă, se pare de la un castron, probabil o imitație după castroanele cenușii din pastă fină, sau după o formă de castron roman (fig. 8/5).

Cea de-a patra categorie de vase o constituie ceramica romană care în ambele niveluri *coexistă* cu celelalte trei categorii descrise mai sus. Ceramica romană, descoperită în cuprinsul așezării de la Smîrdanu, poate fi împărțită în trei grupe:

a) În prima grupă includem vasele lucrate din pastă fină, vopsite cu angolă roșie sau cu grafit. Formele caracteristice sînt diferitele tipuri de ulcioare, străchini și castroane (fig. 9/1, 4 și fig. 10/1, 10, 14—16, 18, 19). Fundul vaselor din această grupă se termină de obicei într-un picioruș rotund în formă de inel (fig. 9/14; fig. 10/6—7). Pe unele fragmente se întîlnește decor format, fie dintr-o bandă de linii orizontale incizate (fig. 10/18), fie din linii orizontale adîncite, distanțate între ele (fig. 10/16).

În această categorie mai includem încă un fragment din gîtul unui ulcior vopsit cu dungi verticale de culoare cafenie (fig. 9/2).

b) A doua grupă o formează ceramica de uz comun, lucrată din pastă amestecată cu nisip și pietricele, avînd din această cauză suprafața zgrunțuroasă. Formele cele mai frecvente sînt diferitele tipuri de borcane sau oale cu toartă, avînd corpul ovoidal sau sferoidal. Fundul vaselor este fie plat (fig. 10/11—13), fie ieșit în afară (fig. 10/5). Aceeași tehnică de lucru se întîlnește și la ceramica cenușie (la borcane) din categoria a doua, ceea ce ne face să presupunem o evidentă influență a meșteșugului olăritului roman asupra tehnicii olăritului de la nord de Dunăre. În unele cazuri marginea fundului este puțin reliefată ca un fel de inel (fig. 10/8). Pe partea exterioară a fundului se văd urme de tăiere cu sfoara, iar în interior sînt adîncituri ce merg în spirală continuîndu-se apoi și pe partea inferioară a pereților, la fel ca pe vasele cenușii aparținînd categoriei a doua.

Borcanele și oalele reprezintă două variante. Prima variantă o constituie oalele cu gîtul bine profilat, buza îngroșată, puternic răsfrîntă în exterior și teșită orizontal (fig. 9/5—9 și fig. 10/2, 3, 17). A doua variantă este reprezentată prin oalele cu gîtul scund, avînd buza răsfrîntă în exterior, iar muchia buzei este rotunjită (fig. 10/4). Tortile sînt ovale în secțiune, cu o adîncitură pe mijloc în partea exterioară (fig. 10/9).

Oalele aparținînd primei variante sînt lucrate din humă albă amestecată cu nisip și pietricele. Pentru a da o culoare mai plăcută vaselor, olarii amestecau în pastă și ocră roșu sau galben, vasul dobîndind după

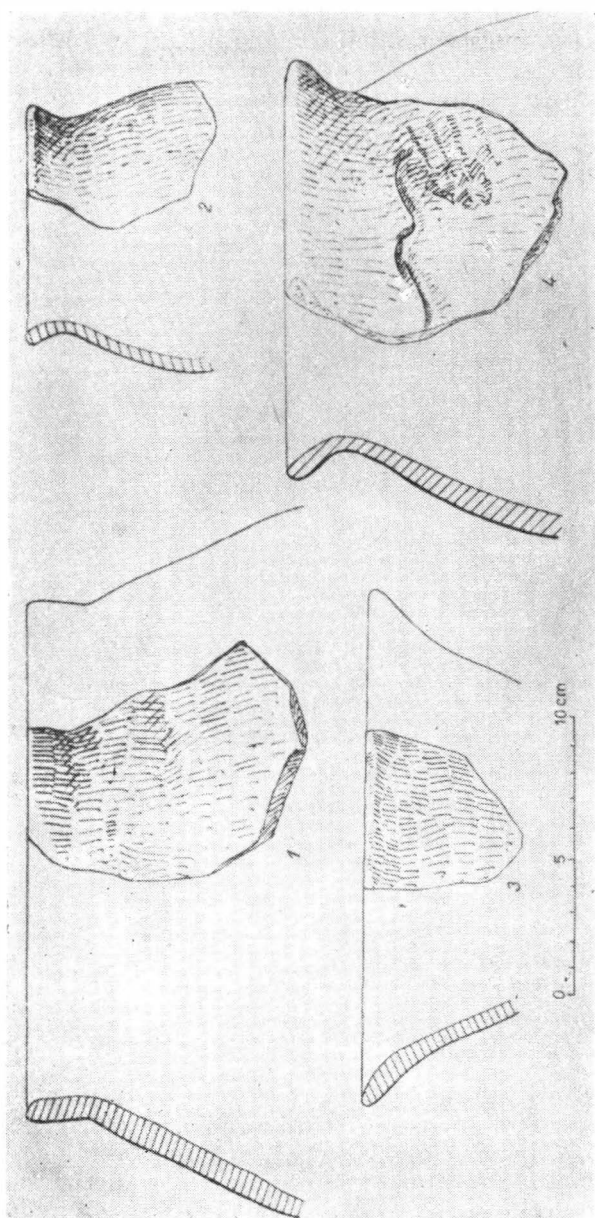

Fig. 7. — Smirleanu-Gălățui. Ceramică lucrată cu mîna (nivelul I).

ardere culoarea roz, respectiv galbenă. Oalele variantei a doua sînt lucrate din lut obișnuit, de aceea după ardere ele au dobîndit o culoare roșiatică. Pasta lor nu conține oceru.

c) În a treia grupă a ceramicii romane includem amforele (fig. 9/10, 13, 15). Deoarece materialele descoperite sînt prea fragmentare nu putem reconstitui forma lor. În așezarea de la Smîrdanu avem mai multe tipuri de an-

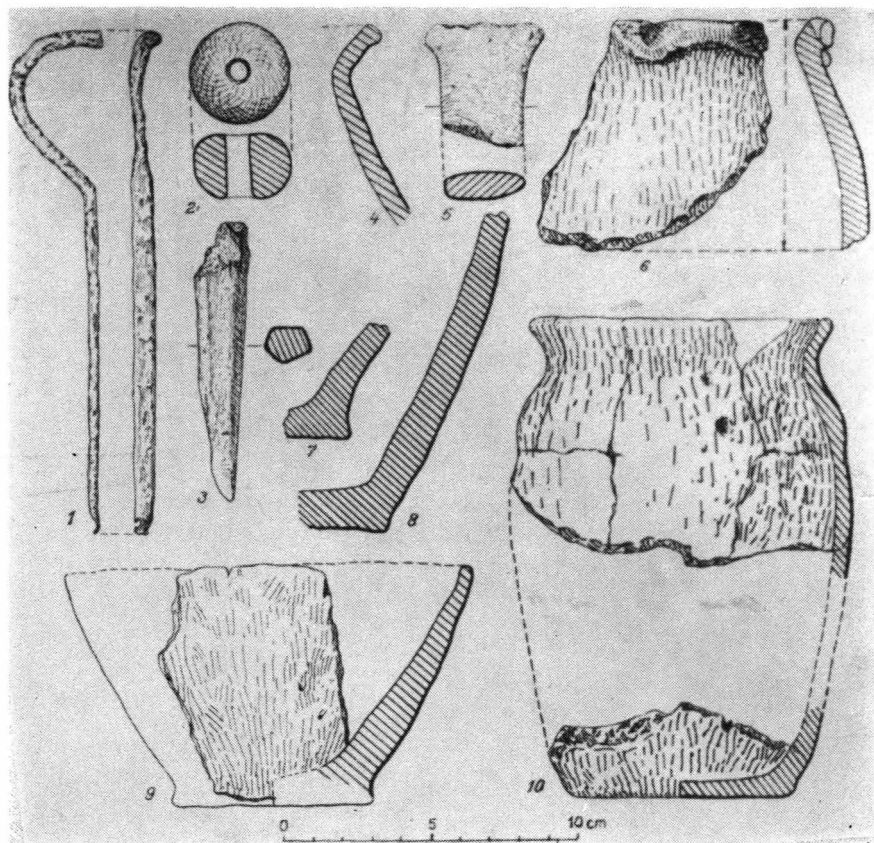

Fig. 8. — Smîrdanu-Gălățui. 1, cîrlig de fier; 2, fusaioală de lut; 3, obiect de os și ceramică lucrată cu mîna, din bordeiul nr. 1 (nivelul II).

fore. Unele fragmente provin din amfore cu pereții destul de subțiri (0,4 cm) lucrate dintr-o pastă gălbuie amestecată cu pietricele mărunte, mai ales de culoare negricioasă și puțin cuarțit, avînd corpul brăzdat de caneluri. Mănușile acestui tip de amforă (după un fragment descoperit) sînt rotunde în secțiune, avînd partea superioară cu șanțuri puțin adîncite și răsucite, mai ales către gît. Un alt fragment provine tot dintr-o amforă cu corpul brăzdat de caneluri, dar cu pereții mai groși (0,6 cm) și lucrată dintr-o pastă de culoare roșie-cărămizie amestecată cu mult nisip și pietricele.

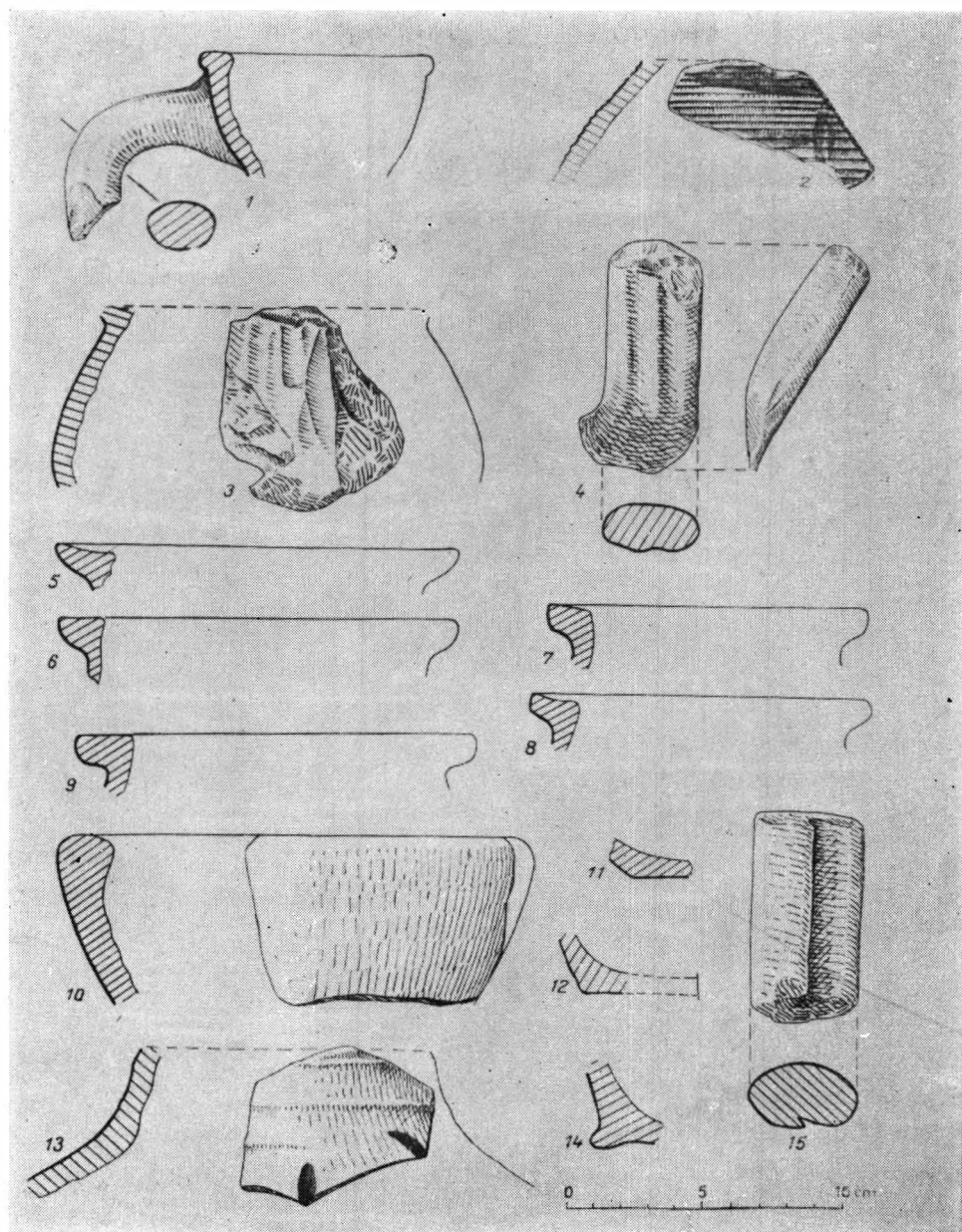

Fig. 9. — Smirdanu-Gălățui. Ceramică romană (nivelul I).

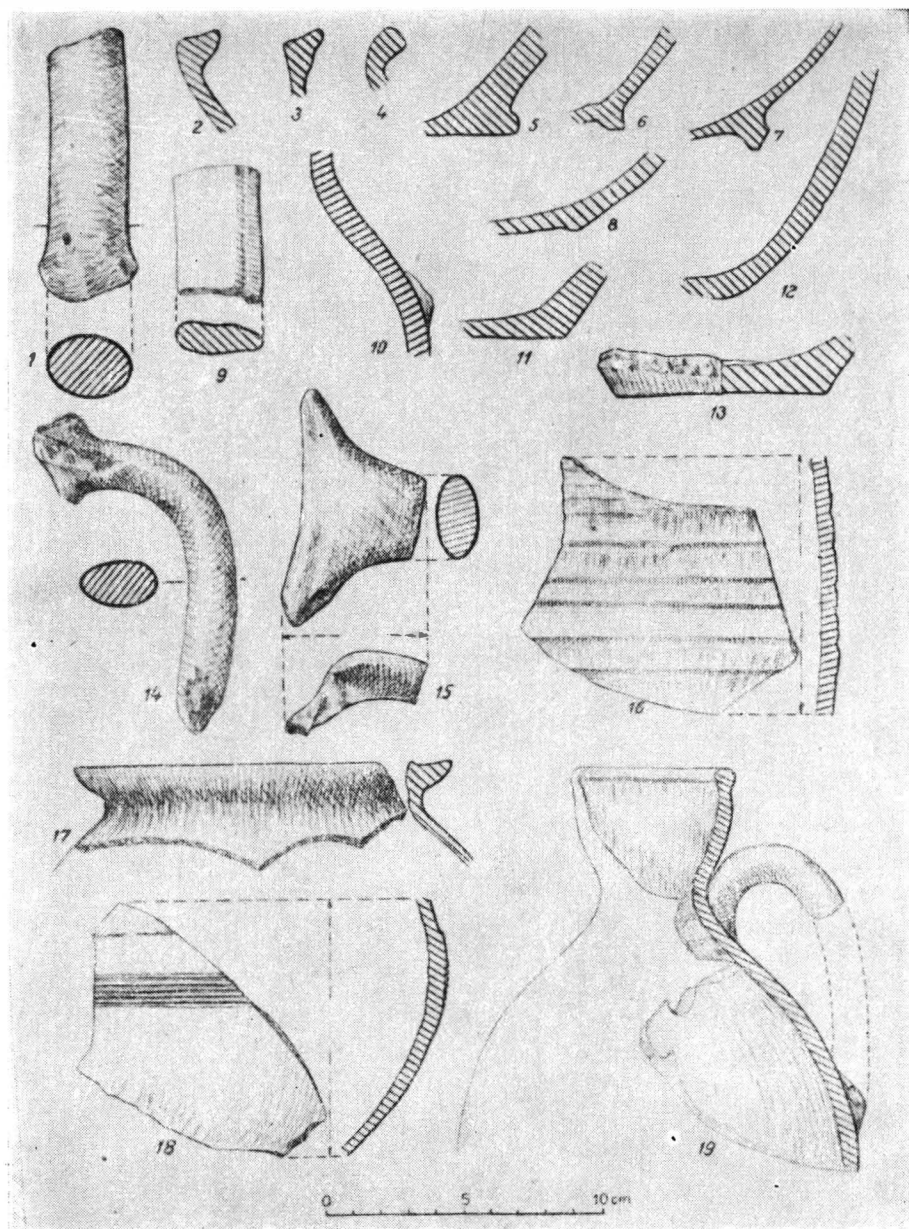

Fig. 10. — Smirdanu-Gălățui. 1, 6, 7, 10, 14-16, 18, 19, ceramică romană din pastă fină; 2-5, 8, 9, 11-13, 17, din pastă amestecată cu nisip și pietricele, din bordeiul nr. 1 (nivelul II).

Alte fragmente provin din amfore cu pereții groși (1,3 cm), dar lucrate dintr-o pastă fină care conține și bucățele de calcar. Partea exterioară a corpului este brăzdată, descriind un fel de coaste.

În sfârșit s-au găsit fragmente de ceramică lucrată din pastă foarte fină amestecată cu bucățele de calcar, avînd suprafața acoperită cu un fel de angobă alburie. Aceste exemplare au gura larg deschisă în formă de pilnie, iar mânușile sînt ovale în secțiune (fig. 10/10).

Un studiu mai amănunțit asupra amforelor nu se va putea face decît în urma unor noi cercetări care să ofere material mai mult și mai întreg.

Proporția dintre diferitele categorii ceramice, descoperite în așezarea de la Smîrdanu, este aproximativ următoarea : ceramica cenușie fină, din prima categorie, reprezintă un procent de 35% ; ceramica cenușie, lucrată din pastă amestecată cu nisip și pietricele, din categoria a doua, un procent de 30% ; ceramica lucrată cu mîna, circa 10% și ceramica romană 25%.

În ceea ce privește utilizarea vaselor s-au putut distinge de asemenea mai multe categorii. Ulcioarele, străchinile și castroanele cenușii lucrate din pastă fină precum și ulcioarele, străchinile și castroanele romane din pastă fină formau vesela de masă. Diferitele borcane, fie cele cenușii lucrate la roată din pastă mai grosolană, fie cele lucrate cu mina, borcanele și oalele din grupa a doua a ceramicii romane erau întrebunțate la pregătirea hranei ; ele reprezintă vasele de bucătărie.

În afară de vesela de masă și vasele de bucătărie, locuitorii așezării de la Smîrdanu mai foloseau vase pentru păstrarea proviziilor (chiupurile) și diferite amfore romane, care erau folosite, fie pentru păstrarea lichidelor, fie pentru transportul lor.

Existența diferitelor tipuri de vase cu o destinație specifică, dovedește un nivel de trai destul de ridicat.

În ceea ce privește ocupațiile populației din așezarea de la Smîrdanu, pe baza oaselor de animale adunate, s-a putut constata că una din îndeletnicirile principale era creșterea vitelor, în special a cornutelor mari. În măsură cu totul redusă este documentat vinatul pe baltă (un os de pasăre de baltă). Este foarte curios că deși așezarea se află pe malul bălții pînă în prezent nu este documentat pescuitul.

Lipsa aproape totală a paielor de cereale din lipitura caselor, inexistența gropilor de bucate și absența uneltelor agricole dovedesc că agricultura era slab dezvoltată.

După cum am arătat mai sus, prin sondajul efectuat la Smîrdanu s-au putut preciza două etape cronologice în cadrul culturii de tip Sîntana-Cerneahov din sud-estul Munteniei. Etapa mai tîrzie care corespunde cu nivelul superior de la Smîrdanu este reprezentată prin construcții de suprafață, iar etapa mai veche care corespunde nivelului inferior este caracterizată prin bordeie.

Locuințele de suprafață aparținînd nivelului superior de la Smîrdanu au analogii în așezările de tip Sîntana-Cerneahov descoperite și cercetate

parțial în Moldova, la Glăvăneștii-Vechi², Corlăteni³, Holboca-Iași⁴, Trușești-Cuha⁵ și în Muntenia la Independența⁶ (r. Călărași).

Nivelul inferior de la Smîrdanu își găsește unele analogii în așezările din Moldova de la Ionășeni-Țintirim și Dancu⁷.

Avînd în vedere rezultatele de la Smîrdanu se pare că nu numai în sud-estul Munteniei dar și în Moldova așezările de tip Sîntana-Cerneahov cu locuințe de suprafață (Glăvăneștii-Vechi, Corlăteni, Holboca-Iași, Trușești-Cuha) reprezintă o etapă mai nouă a acestei culturi față de așezările caracterizate prin locuințe bordeie (Ionășeni-Țintirim, Dancu)⁸. În unele regiuni mai retrase însă e posibil să se fi menținut în continuare bordeiele.

La concluzii deosebit de importante ne duce și studiul ceramicii. Prezența, în umplutura bordeiului nr. 1, a unui fragment de ceașcă-„afumătoare” dăcăică ne dovedește încă o dată contribuția elementului autohton la formarea culturii de tip Sîntana-Cerneahov.

Spre deosebire de restul așezărilor de tip Sîntana-Cerneahov din regiunile mai îndepărtate de granița imperiului roman, în care ceramica romană — cu excepția amforelor și a obiectelor de import (vase de sticlă, terra sigillata) — lipsește aproape cu totul, în așezarea de la Smîrdanu vasele romane de toate categoriile reprezintă un procent destul de ridicat din totalul ceramicii. Acest fapt ne arată legăturile foarte strînse dintre populația așezării de aici cu imperiul roman și dovedește totodată și existența unor elemente romanice în aceste regiuni în secolul al IV-lea.

LE SONDAGE DE SMÎRDANU

RÉSUMÉ

A l'occasion des recherches en surface effectuées en 1956, Eugen Comșa a découvert, sur la berge nord-ouest du lac de Gălățui, une vaste station comportant des vestiges de type Sîntana-Tcherniakhov. À cette

² Ion Nestor și colaboratori, *Șantierul Valea Jijiei (Iași, Botoșani, Dorohoi)*, în *SCIV*, II, 1951, 1, p. 67.

³ *Ibidem*, p. 73; idem, *Șantierul Valea Jijiei*, în *SCIV*, III, 1952, p. 93.

⁴ Idem, p. 96—97 și fig. 3 și 5.

⁵ M. Petrescu-Dimbovița și colaboratori, *Șantierul arheologic Trușești*, în *SCIV*, VI, 1952, 1—2, p. 173—174.

⁶ Informații primite de la Bucur Mitrea.

⁷ M. Petrescu-Dimbovița și colaboratori, *op. cit.*, p. 178—181. Bordeiele de la Ionășeni-Țintirim și Dancu sînt deosebite ca formă de cele de la Smîrdanu, și în majoritatea cazurilor au vetre libere. Un bordei fără vatră de o formă asemănătoare cu cel de la Smîrdanu a fost descoperit la Alexandria, dar tot acolo sînt documentate și bordeie cu vatră liberă, iar altul cu o vatră mărginită de pietre mari așezate pe cant, cf. C. Preda, *Săpăturile de la Alexandria*, în *Materiale*, VII, 1961, p. 212—213.

⁸ Cercetătorul sovietic E. A. Sîmonovici în lucrarea sa *Об единстве и различиях — на-мьтничов черняховской культуры*, în *SA*, XXIX—XXX, 1959, p. 86. Înclină să creadă de asemenea că etapele mai vechi ale culturii Cerneahov, pe teritoriul U. R. S. S. se caracterizează prin locuințe-bordeie, în timp ce în etapele mai noi sînt documentate locuințe de suprafață, pentru ca în faza finală a acestei culturi să predomine din nou bordeiele.

occasion on a également recueilli quelques fragments de vases romains datant du IVe siècle de notre ère.

Un sondage pratiqué ici, au cours de la même année a constaté l'existence de deux niveaux d'habitat. Le plus récent en date, y est représenté par des habitations de surface; l'autre, plus ancien, par des fonds de cabane.

Parmi les divers matériaux — fragments céramiques notamment — livrés par les différents complexes dégagés, il n'y a pas de distinction essentielle à faire entre ceux provenant des deux niveaux. Les fragments céramiques amenés au jour ont été groupés en quatre catégories : 1 — une céramique grise, plus fine, à décoration lustrée (cruches, écuelles, bols) 35%; 2 — une céramique grise modelée dans une pâte mêlée de sable et de gravier, mais travaillée au tour également (pots, vases à provisions et plus rarement des écuelles) 30%; 3 — une céramique travaillée à la main (pots, tasses — « cassolettes ») 10% et 4 — une céramique romaine, 25%, divisée à son tour en trois catégories : a) une céramique romaine fine (cruches, bols); b) pots et récipients pour le ménage et c) des amphores (fig. 3—10).

Partant des observations stratigraphiques de Smirdanu, on a précisé, pour la Munténie sud-orientale, deux étapes de la civilisation de Sintana-Tcherniakhov : l'une, plus récente, avec des habitations en surface, à laquelle se rattachent d'autres stations de Munténie (Independența) et de Moldavie (Glăvăneștii-Vechi, Corlăteni, Holboca-Iași, Trușești-Cuha); l'autre, plus ancienne, caractérisée par la présence des fonds de cabane, fort probablement contemporaine des stations de la Moldavie, de Ionășeni-Țintirim et Dancu.

La présence d'un fragment de tasse-« cassolette » dacique prouve l'apport de la population autochtone à la formation de la civilisation de type Sintana-Tcherniakhov.

Le pourcentage très élevé de céramique romaine de toutes les catégories, recueillies à l'intérieur de l'établissement, témoigne des liens très étroits qui le rattachaient au monde romain et confirme que des éléments romanisés peuplaient la région du Bas-Danube.

La principale occupation de cette population qui habitait la station de Smirdanu était l'élevage et tout particulièrement celui du grand bétail. L'agriculture était peu développée, la chasse tout à fait sporadique, la pêche non encore attestée.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — *Smirdanu-Gălățui*. Poids pour métier à tisser et morceaux de crêpi brûlé portant des empreintes de joncs et de roseaux. 1, 2, 4, 5, provenant du niveau supérieur (I); 3, du fond de cabane n° 1 du niveau inférieur (II).

Fig. 2. — *Smirdanu-Gălățui*. Le plan et le profil du fond de cabane n° 1 (IIe niveau), Fig. 3. — *Smirdanu-Gălățui*. Céramique modelée dans une pâte fine, grise, au décor lustré (Ier niveau).

Fig. 4. — *Smirdanu-Gălățui*. Céramique modelée dans une pâte fine grise, au décor lustré, fond de cabane n° 1 (IIe niveau).

Fig. 5. — *Smirdanu-Gălățui*. Céramique travaillée dans une pâte comportant du sable et du gravier, grise, à décor incisé (Ier niveau).

Fig. 6. — *Smirdanu-Gălățui*. Céramique travaillée dans une pâte comportant du sable et du gravier, grise, à décor incisé, recueillie dans le fond de cabane n° 1 (II^c niveau).

Fig. 7. — *Smirdanu-Gălățui*. Céramique travaillée à la main (Ier niveau).

Fig. 8. — *Smirdanu-Gălățui*. 1, crochet de fer; 2, fusaïole en argile; 3, objet d'os et céramique travaillée à la main, du fond de cabane n° 1 (IIe niveau).

Fig. 9. — *Smirdanu-Gălățui*. Céramique romaine (Ier niveau).

Fig. 10. — *Smirdanu-Gălățui*. 1, 6, 7, 10, 14-16, 18, 19, céramique romaine en pâte fine; 2-5, 8, 9, 11-13, 17, en pâte comportant du sable et du gravier, du fond de cabane n° 1 (IIe niveau).